Berichten uit De Gouden Cirkel

OKTOBER 2026

Beste leden en relaties van De Gouden Cirkel,

In deze nieuwsbrief blikken we terug op de laatste bijeenkomst, waarin de geschiedenis van woningcorporaties en hun huidige en toekomstige rol op de agenda stond.

Verder treft u een toelichting op de onderwerpen die, in het kader van de maand van de geschiedenis, op 26 oktober op het programma staan.

We spraken stadsbeiaardier Paul Maassen over zijn functie van beiaardier en de theatervoorstelling die in de maak is en waarover we u in de vorige Berichten al wat meldden.

Veel leesplezier gewenst!

Met vriendelijke groet,

Peter van den Heuvel
bestuurslid De Gouden Cirkel

---

26 OKTOBER: LICHAAM EN GEEST

Het thema van de Maand van de Geschiedenis biedt ruimte voor verschillende invullingen. De Gouden Cirkel heeft twee sprekers uitgenodigd. De eerste zal het hebben over 200 jaar ziekenzorg in Breda, de tweede, een filosoof, vertelt wat een stoïcijnse levenshouding kan betekenen.

Vincent de Haas is als diaken verbonden aan het Bisdom Breda. Hij is tevens bestuurder van de congregatie Zusters Franciscanessen 'Alles voor Allen'. Deze zusters Franciscanessen hebben een niet te overschatten rol gespeeld bij de ziekenzorg in Breda. Dit najaar vieren zij het 200-jarige bestaan van de congregatie. Vincent de Haas zal uitgebreid stilstaan bij de rol en het jubileum.

Remko van Broekhoven is als filosoof vooral geïnteresseerd in politieke filosofie, ethiek en levenskunst. Hij spreekt daarover, schrijft boeken en doceert. Zijn bijdrage gaat over oude en nieuwe stoïcijnse denkers en wat zij nu kunnen betekenen in het dagelijkse leven: hoe kun je betrokken zijn bij anderen, maar ook – betrekkelijk onverstoorbaar – bij jezelf blijven.

Deze bijeenkomst van Stadssociëteit De Gouden Cirkel vindt plaats op 26 oktober in De Avenue, begint om 20.00 uur en is gratis toegankelijk.

---

28 SEPTEMBER: DE ROL VAN WONINGCORPORATIES

door Nancy Jongsma
Breda heeft ongeveer 180.000 inwoners. Hiervan wonen er ongeveer 50.000 in sociale huurwoningen. Dit is dus bijna 1/3 van de Bredase bevolking. Tijd om daar eens aandacht aan te besteden.

Voor de pauze gaf **Vincent Smit**, lector grootstedelijke ontwikkeling aan de Haagse Hogeschool en commissaris bij WonenBreburg, een overzicht van een eeuw lang woning corporaties in Nederland en Breda.

Na de pauze was er een panelgesprek met **Joek van Pul**, sinds 3 maanden wethouder Wonen, Klimaat en Energie, Horeca en Evenementen en **Caroline Timmermans**, bestuurder van woningcorporatie Allwell , geleid door **Harry Reininga**, voormalig bestuurder van St.Josef, Singelveste en Alleewonen. Erik Kiljan, vertegenwoordiger van de huurders, moest zich helaas afmelden in verband met ziekte.

Voor de pauze: Vincent Smit
“De stad wordt elke dag gemaakt.” Woningcorporaties zijn eigenlijk de stille stadmakers. Er wordt altijd veel gesproken over theaters, bruggen en andere vooral in het oog springende gebouwen. Huisvesting is echter zeker zo belangrijk en dan zeker goede huisvesting. Dit valt uiteraard niet altijd mee, goede huisvesting kan lastig zijn, zoals je ook lastige huurders kunt hebben.

Een belangrijk aspect tegenwoordig is verduurzaming. In principe is een woning na 50 jaar afgeschreven, maar deze luxe kunnen we ons niet veroorloven. Daarbij voldoen deze huizen met aanpassingen uitstekend, aldus Smit.

Een stukje geschiedenis:

In de 19e eeuw was er geen Woningwet. Notabelen en filantropische instellingen ontfermden zich sporadisch over de Menschen. (In 1854 gaf men zelfs aan de koning een verslag met de titel "De holen der menschen".
De eerste Woningwet komt in 1901 door het kabinet Pierson. Het begint in Amsterdam en dan uiteraard ook voor de eigen doelgroep (SDAP) van nette arbeiders.

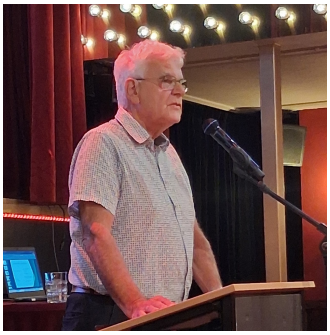

Jaren '20 en '30: Er komt meer particuliere bouw, huurstakingen, nauwelijks woningwetwoningen en minister Colijn voert meer en meer bezuinigingen in.

De grote wederopbouw start na 1945 onder Jan van Aartsen (ARP) . Door de oorlog was er veel oorlogsschade, inwoning werd bevorderd en de gemeentes waren vooral verantwoordelijk voor de bouw van woningen.

Jaren '60: snelheid is geboden, net als nu. Het fenomeen hoogbouw doet zijn intrede. In 1963 zijn ruim 100.000 woningen gebouwd. In 1965 komt er een nieuwe Woningwet: woningwetbouw verschuift naar de woningcorporaties.

Jaren '70: krotopruiming en stadsvernieuwing onder kabinet Den Uyl. Groeikernen en groeisteden en we krijgen te maken met huursubsidie. Woningcorporaties groeien.

Jaren '80: Bezuinigingen en marktwerking. Stadsvernieuwing, woningbouwcorporaties groeien, einde gemeentelijke bouwbedrijven. Parlementaire enquête bouwsubsidies.

Jaren '90: Privatisering van de bouw. De huurmarkt wordt koopmarkt. Brutering, idee van Enneus Heerma: leningen worden weggestreept tegen subsidie.

Begin 2000: Ella Vogelaar met de vogelaarwijken. 40 Probleemwijken worden aangewezen om daar te proberen de problemen op te lossen.

2012-2022: weinig bouwactiviteiten. Woningcorporaties liggen onder vuur vanwege wangedrag. Een strengere Woningwet, waardoor we nu probleemwijken hebben. Alleen huurders met de laagste inkomens mochten in de sociale huurhuizen, wat de diversiteit van de bevolking in de wijk niet ten goede kwam. Tijd van Stef Blok.

Daarna kwam Hugo de Jonge met een torenhoge ambitie om 100.000 woningen per jaar te bouwen. En weer en nieuwe wet: Wet betaalbare huur en middenhuur. Corporaties moeten zich meer bezig gaan houden met betaalbaarheid, kwaliteit, leefbaarheid en duurzaamheid in de wijken. Plan voor 100.000 woningen blijft overeind, maar wordt niet gehaald.

Daarbij geldt als richtlijn 30-40-30- verdeling: 30% sociale huur, 40 % middenhuur/ betaalbare koop en 30 % vrije sector.

Woningcorporaties lopen daarbij tegen steeds meer problemen op, zoals betaalbaarheid voor huurder, bouwkosten, grote sociale problematiek en wat er in de toekomst nog allemaal kan gebeuren, zoals het overspannen energienet.

Al het hierboven genoemde geldt gewoon ook voor Breda,

Sociale woningbouw is vooral te vinden langs een diagonaal door de stad, van zuidwest naar noordoost. Veel in Princenhage, de wijken Heuvel, Tuinzigt, hoge Vught
Weinig in Ginneken, Ruiterbos, Blauwe Kei, Boeimeer, IJpelaar en Belcrum.

De Woningcorporaties in Breda:

1910-1920:
St Joseph voor de katholieke arbeider
Laurentius voor de katholieke middenklasse
NV Volkhuisvesting voor protestanten en neutralen
Algemene voor de socialisten
Gemeente voor wie overbleef.
Tuinwijk Viscose: Arbeiders HKI (kunstzijde industrie)

1925-1940 geen woningcorporaties

Jaren ‘80: gemeente Breda wil af van het bouwen en verschuift dat naar de woningcorporaties.

Jaren ‘90: Huurder wordt klant, fusiekoorts tussen corporaties. Laurentius, wil niet en hoeft niet. Algemene en St. Joseph gaan samen : Singelveste, Allewonen en vanaf 2017 Etten-Leur naast Roosendaal erbij: Alwei

Waar staat de woningcorporatie in de driehoek tussen de markt, overheid en burger?

Het belang van woningcorporaties is dat zij langer gecommitteerd zijn en bouw en beheer begeleiden. Ze zijn stadmaker. Beheren is steeds belangrijker.

Na de pauze
Punten die aan de orde komen:
1: hier en nu
2: wat wel en wat niet
3: alliantie voor wonen, gebiedsgerichte aanpak
4: nieuwbouw: uitdaging?

1: Hier en nu.
30 % sociale huurwoning bouw is gewenst. Particuliere bouwmaatschappijen hebben daar een andere visie over, zij hebben een winstoogmerk. Volgens de wethouder zijn 7000 nieuwe woningen gewenst. ‘t Zoet is een speerpunt.

2: wat wel en wat niet.
In 2015 is er een strengere Woningwet doorgevoerd. Hierdoor is de leefbaarheid in bepaalde wijken onder druk komen te staan. Een van de kerntaken van de corporaties is dan nu ook om meer aandacht te geven aan gemeenschapsvorming, wonen -welzijn- zorg, leefbaarheid.

Volgens Caroline ligt de focus nu vooral op beheer van bestaande woningen door goede isolatie, ventilatie, energievoorzieningen. Platgooien is zeker niet nodig.

De geschiedenis van de sociale stad is aan bod gekomen. Waar gaan we naar toe in bijvoorbeeld ‘t Zoet? Waar is de ziel/ identiteit van de stadsontwikkeling ? Hier werd door de wethouder gerefereerd naar de ‘Blikvanger’ het nieuwe appartementsgebouw, opgetrokken uit cortenstaal op het Klaver Janssenterrein. Met referentie aan de groenten conservenblikken.

Wat betreft de wijkontwikkeling is de wethouder vooralsnog tevreden, omdat er samenwerking is met de opbouwwerkers, maatschappelijk werkers enz.

3: Alliantie voor wonen en gebiedsgerichte aanpak.
Er zullen op meerdere plekken sociale huurwoningen gebouwd worden om de tweedeling in Breda te verminderen. Daarnaast meerdere aanvullingen op maatschappelijk vlak. Zo is er inmiddels in de Hoge Vught een dependance van de bibliotheek gevestigd. Maar voordat dit zijn vruchten afwerpt, zal er wat tijd overheen moeten gaan. Ook meer gemeenschapsvorming is een vereiste. Cultuur, ontmoeten in horeca of zalen etc.
Wat gebeurt er tot nu toe? Ook hier moet er eerst geïnventariseerd wat er kan. Er is zeker behoefte aan bv. horeca, maar zo’n gelegenheid geeft ook weer overlast, dus willen de bewoners dat?

4: nieuwbouw uitdaging?
Doelstelling 450 sociale huurwoningen per jaar extra. Dit streven is door het vorige college al in gang gezet. Een grote blokkade voor bouwen naast de stikstofuitstoot is het energienet. Met gedragsverandering van bewoners (niet allemaal op dezelfde tijd je auto opladen) zou er wat te winnen zijn, maar gedragsverandering gaat niet/moeizaam werken. Als er nieuwbouw komt in het Ginneken of Boeimeer dan zou dat alleen nog sociale huurbouw moeten zijn.

De vraag kwam wat er gebeurt met de verpleegster of de politieagent. Nu hebben zij vaak een te hoog inkomen voor een sociale huurwoning en te laag voor een koopwoning. Middenhuur heeft nu ook alle aandacht van de corporaties. Daarbij is het aantal eenpersoonshuishoudens enorm gestegen, wat ook weer een oorzaak is van het woningtekort.

De voorzitter bedankt de inleider, de panelleden en de aanwezigen voor hun inbreng.

RABO CLUBSUPPORT

Al een aantal jaren neemt De Gouden Cirkel deel aan de actie ClubSupport van de Rabobank. We ontvangen steeds een bijdrage die gebaseerd is op het aantal stemmen dat op onze

vereniging is uitgebracht.

Ook dit jaar heeft dat tot een mooie uitkomst geleid, van € 233,97. We gebruiken de opbrengst ten behoeve van de kwaliteit van de lezingen. We bedanken daarom iedereen die zijn stem op ons heeft uitgebracht!

Mogen we volgend jaar weer op u rekenen?

BREDAAS ERFGOED: DE STADSBEIAARDIER

Er zijn meer steden die een stadsbeiaardier kennen, er zijn er maar weinig met een lange geschiedenis. Breda mag er trots op zijn, dat we er al 500 jaar een hebben. We vieren dat dit jaar. Alle reden om te spreken met Paul Maasen, de huidige bespeler van het carillon in de Grote Kerk.

Wat houdt de functie van stadsbeiaardier in?
Allereerst bespeel ik het carillon van de toren van de Grote Kerk. Daarvoor klim ik elke vrijdag en zaterdag naar boven in de toren. Deze dagen zijn drukke dagen, waarin er veel volk in het centrum is. Vroeger waren dat de marktdagen, bijvoorbeeld op dinsdag, die markt is veel minder druk geworden. Dan speel ik 'live'. Verder zorg ik voor de andere muziek door de week, die via een automaat met een trommel ten gehore wordt gebracht. Wie de toren beklommen heeft, heeft dat apparaat kunnen aanschouwen.

Breda heeft nog een tweede carillon, op de Heuvelbrink. Dat is een kleiner instrument, maar wel een dat bijzondere projecten mogelijk maakt. Zo was er een project Peter, het Carillon en de wolf, dat al 2 maal voor zo'n 1300 schoolkinderen een speelse kennismaking bood met het instrument en klassieke muziek.

Een belangrijke taak is het laten zien en horen van het carillon als cultureel erfgoed, ik laat geen mogelijkheid onbenut om dat te doen.

Laat je ook eigen muziek klinken?
Dat is niet het geval. Tijdens reguliere bespelingen speel ik voor iedereen, bekende, maar ook minder bekende muziek, een balans tussen die twee. Moderne composities speciaal voor carillon zijn er zeker wel, en tijdens de concertmaand in augustus is daar bijvoorbeeld ruimte voor. Een beiaard is óók een concertinstrument. Ik componeer niet zelf, maar er zijn componisten die specifiek voor beiaard hebben gecomponeerd, zoals Daan Manneke. Zeer moderne of experimentele muziek past dus wel. Ik ben vooral bezig met het maken van arrangementen van geschikte muziek, niet alleen het klassieke carillonrepertoire. Naast werk van bijvoorbeeld Daan Manneke kan ook Frank Zappa langskomen.

Stadsbeiaardier is geen full time baan. Wat doe je daarnaast?
Ik ben als muzikaal leider verbonden aan gezelschappen die muziektheater maken, zoals de musicals Piaf en De Kleine Prins. Dat betekent een netwerk dat nuttig is voor mijn activiteiten in Breda, zoals projecten en concerten. Dat netwerk kan ik nu gebruiken in het specifieke actuele geval van Thomas den Beyaert de Kerstrevue.

Er is sprake van geweest dat de functie van Bredase stadsbeiaardier na 500 jaar zou verdwijnen. Hoe staat het daarmee?
Dat zou een enorme aderlating voor de stad hebben betekend. Gelukkig is dat van de baan. Het had te maken met mijn aanstelling bij Nieuwe Veste, waar een reorganisatie mijn baan en daarmee de functie in gevaar bracht. Gelukkig heeft het College besloten dat de functie veilig is gesteld. Prettig voor mij, fantastisch voor de stad.

In de Berichten uit De Gouden Cirkel van september werd melding gemaakt van het project Thomas den Beyaert. Kun je daar iets meer over vertellen?
De functie die ik nu bekleed, kende ene Thomas als mijn eerste voorganger. Hij werd 500 jaar

geleden benoemd. We weten niet veel meer van hem dan zijn naam. Dat gedenkwaardige feit wilden we niet ongemerkt voorbij laten gaan. Ik heb het initiatief genomen om daar een theatervoorstelling aan te koppelen. De voorbereidingen daarvoor zijn in volle gang. Muziek en teksten worden geschreven voor wat “Thomas den Beyaert de Kerstrevue” zal worden. Het wordt een gekke revue, een sprookje, met onder andere een rol voor Polleke de mummiekat. Juist omdat we zo weinig weten van de historische Thomas, kunnen we er een gek absurdistisch spektakel van maken, bijvoorbeeld met een vrouw in de rol van Thomas. De voorstelling gaat 30 à 40 minuten duren en wordt rond kerst enkele malen voor schoolkinderen opgevoerd, naast enkele voorstellingen die gratis voor iedereen toegankelijk zijn.

De financiering van het project is nagenoeg rond. Bijdragen zijn nog steeds welkom, zie daarvoor https://www.voordekunst.nl/projecten/22242-breda-klinkt-500-jaar-steun-de-revue-1

De Gouden Cirkel zal te zijner tijd in de Berichten meer informatie verstrekken over data en tijden. We kijken ernaar uit!

Deze e-mail is verstuurd aan {{email}}.• Als u geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen, kunt u zich hier afmelden. • U kunt ook uw gegevens inzien en wijzigen. • Voor een goede ontvangst voegt u info@degoudencirkelbreda.nl toe aan uw adresboek.

Laposta